

Bare *må* ha den oppskriften - fort!

- *skriv en femavsnitts skisse*

En femavsnitts skisse er et enkelt verktøy som du alltid kan bruke når du skal i gang med å skrive noe, eller når du skal trene på skriving, eller når du skal utvikle og forbedre større tekster. I denne hurtigoppskriften skal jeg bare ta for meg de tre viktigste spørsmålene du trenger svar på, når du skal ta teknikken i bruk:

- Hva er en femavsnitts skisse?
- Hvordan skriver jeg en femavsnitts skisse?
- Hvordan kan jeg forbedre og utvikle en femavsnitts skisse?

Men først vil jeg nevne en viktig sak: det er med skriving som med det meste annet - hvis du vil bli bare så vidt flink nok, da er det nok å jobbe bare når du er nødt, men hvis du vil bli flinkere enn det så må du TRENE! Og for å orke å trene må du trives med selve treningen. Femavsnitts skisser er et lettstelt og lett håndterlig sammenleggbart treningsverksted for skrivetrening - og det blanke arket er døra til verkstedet.

Femavsnitts skissen er et ryddig treningsrom som består av tre hoveddeler:

1. først kommer et innledende avsnitt der *hovedtema* blir gitt,
2. deretter kommer tre avsnitt som presenterer og underbygger hver sin *hovedforklaring* til temaet,
3. og til slutt kommer et avsluttende avsnitt med *oppsummering* eller *konklusjon*.

Denne formen er veldig enkel, men *nettopp derfor* går det an å variere den på utallige måter. Du kan for eksempel trene på å bruke den til å argumentere, fortelle, forklare, drøfte og kontrastere. Dessuten kan du smugrene på femavsnitts skisser når du skriver e-post, eller brev, eller møteinnkallinger, eller referat, eller når du tar notater, eller når du skriver dagbok, eller når du chatter, eller når du snakker ... i det hele tatt mangler det ikke på muligheter til å trene. Men for å gidde å skrivetrene, er det lurt å øve inn en enkel rutine for å komme i gang.

Du bør greie å skrive en første skisse på omtrent en halv time - men så går det jo an å legge mye mer arbeid i skrivingen også, hvis du vil hardtrene skriftkraften din. For å få i gang skissen din skriver du først fem setninger med god plass mellom: den første er en hovedtema-setning, deretter skriver du tre setninger med hvert sitt forklaringspoeng til hovedtemaet (kanskje sånn *for det første... for det andre... for det tredje...*), og til slutt skriver du en setning som avrunder eller sammenfatter de første fire. Og så skriver du bare litt forklaring til hver setning i full fart, dermed har du laget et avsnitt av hver av de fem setningene du begynte med: så enkelt er det å skrive en femavsnitts skisse. Denne måten å skrive på kan forresten lede mye oppmerksomhet til avsnittsnivået i teksten - og det å arbeide med å skrive gode avsnitt og få god flyt fra avsnitt til avsnitt er veldig bra skrivetrening. Men så går det an å jobbe med denne lille skissen som en *helhet* også.

For å forbedre og utvikle femavsnitts skissen din er det nemlig viktig at du arbeider med teksten som en helhet. Den enkleste måten å få tak på teksthelheten på, er ved å forstå sammenhengene mellom begynnelsen, midten og slutten av teksten. I *begynnelsen* kan du gjøre mye rart - men du må aldri glemme å vise leseren at du tar hensyn til ham, for ellers stoler han ikke på deg - og da følger han ikke med, heller. I *midten* skal du alltid passe på at det du skriver blir rimelig for leseren - så greit og klart at han kan finne på å si det samme selv neste gang han snakker med noen om saken - det er slik *resonnementet* ditt vekker gjenklang hos leseren. Og i *slutten* er tiden inne for å minne leseren på at han ikke bare skal gjenta det du sier, men at han skal gjøre slik du vil også, og for å få til det må du henvende deg til hans egen interesse og lyst.

Lysten er et mektig verktøy, den er for eksempel det viktigste midlet du har for å orke å trene også, ellers blir det for mye pes. Derfor skal jeg ikke mase med flere råd i denne omgang: sett heller i gang og skriv! Det er bare å begynne oppvarmingen, selv om du kanskje lurer litt på formen ennå - men det er jo bare trening, ikke sant? Hvis du vil vite mer om femavsnitts skisser og femavsnitts metode kan du finne veien til nettsiden http://folk.uio.no/khflyum/femavsnitts_skisser/. Eller så kan du lese denne lille artikkelen en gang til, for den er nemlig en femavsnitts skisse.